

De Noorderkerk blaast 400 kaarsjes uit: 'We willen de huiskamer van de Jordaan worden'

De Noorderkerk in de Jordaan viert dit weekend zijn vierhonderdste verjaardag. 'We moeten meer ballen hebben om de buurt bij de kerk te betrekken en ons niet schamen voor wie we zijn.'

Frenk der Nederlanden 15 april 2023, 18:35

De Noorderkerk is 400 jaar oud en dat wordt gevierd met een orgelconcert, een speurtocht voor de kinderen en een vertoning van 'Vincent meets Rembrandt'. BEELD DINGENA MOL

Wonderen bestaan niet, maar daar denken ze hier, in de jarige Noorderkerk, heel anders over. De Bijbel staat er vol mee, en dat het 400 jaar oude godshuis in de Jordaan nog bestaat, mag óók een wonder worden genoemd. "Het is prachtig om mee te maken," zegt Dick Wolters, een van de twee predikanten die aan de Noorderkerk is verbonden. "En de kerk staat er goed voor. We zijn financieel gezond en de gemeente is vitaal, met veel kinderen en jonge gezinnen."

De kerk werd op eerste paasdag 1623 in gebruik genomen en heeft sindsdien vele stormen overleefd. Zoals de verpaupering in de 19de eeuw, toen veel Jordanezen het geloof verruilden voor het socialisme van Ferdinand Domela Nieuwenhuis, en de jaren dertig van de vorige eeuw, toen de kerk na het Jordaanoproer werd gesloten. Maar de grootste bedreiging vormde misschien wel de ontkerkelijking, die de protestantse kerk vanaf de jaren tachtig aan de rand van de afgrond bracht. Maar waar andere kerken in de stad ten prooi vielen aan de slopershamer of een nieuw leven begonnen als tapijthall of concertzaal, bleef de Noorderkerk als een rots in de branding overeind.

En dus is het feest dit weekend. Niet alleen in de kerk overigens, maar ook daarbuiten, want de **Noordermarkt** viert het 35-jarig bestaan. In de kerk zelf is het net zo druk als op straat. Het wonderschone Knipscheer-orgel uit 1849 speelt, voor de kinderen is er een speurtocht ('Hoe heet het allerbelangrijkste boek dat in de kerk te vinden is?'), het Zwanenkoor zingt Jordanese liederen en er is een 'Jordanese proeverij'.

Wolters deelt in de stiltekapel bloemzaadjes uit aan de kinderen. "We vieren hier elke zondag het nieuwe leven. Doen jullie mee?"

Beroemdste bezoeker

De geschiedenis van de Noorderkerk begint in de Gouden Eeuw, toen Amsterdam het handelscentrum van de wereld was. Nadat de calvinisten in 1578 de katholieken uit het gemeentebestuur hadden verdreven en de stad tot grote bloei kwam, werd in 1613 besloten tot 'de uitleg van Amsterdam'. Bij de aanleg van de grachtengordel en Het Nieuwe Werck, zoals de Jordaan aanvankelijk werd genoemd, kreeg architect Hendrick de Keyser opdracht twee kerken te ontwerpen: de Westerkerk voor de welgestelde bewoners en de Noorderkerk voor het gewone volk uit de Jordaan.

De Noorderkerk was daarmee een van de eerste godshuizen die speciaal voor de protestantse eredienst werd gebouwd, met een symmetrisch grondplan in de vorm van het Griekse kruis. Het reformatorische karakter kwam tot uiting in de centrale plek van de kansel, van waaraf het Woord van God werd verkondigd. Het grotendeels negentiende-eeuwse interieur is nog steeds sober, zonder tierelantijnen. De beroemdste bezoeker uit die dagen was **Vincent van Gogh**, die als student theologie regelmatig de 'vroegpreken' op zondagochtend bezocht.

Toen het kerkbezoek in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw dramatisch terugliep en er geen geld meer was voor onderhoud, dreigde de bouwvallige kerk verkocht te moeten worden. Maar uiteindelijk wisten de kerkgangers toch de 3,5 miljoen gulden voor de **renovatie** bijeen te krijgen. In 1998 werd het godshuis door koningin Beatrix heropend.

'Orthodox op z'n Amsterdams'

Sindsdien staat de kerk er goed voor, maar dat gaat niet vanzelf, zegt Wolters, die twee jaar geleden vanuit het Overijsselse Vollenhove met zijn vrouw en drie zonen in Amsterdam neerstreek. Officieel is hij een 'pionier-predikant', wat betekent dat hij de kerk weer een centrale rol in de Jordaan wil geven. "Van de 300 mensen die hier zondagochtend de dienst bijwonen, kwamen er misschien tien uit de buurt. Vijf jaar geleden besloten we de ramen open te zetten en te zoeken naar nieuwe wegen om ook de nieuwe bewoners aan ons te binden, met high teas, concerten, meditaties, cursussen en lunches: aan tafel met God. We willen de huiskamer van de Jordaan worden."

Hoewel de Noorderkerk deel uitmaakt van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN), is de gemeente aangesloten bij de orthodoxe Gereformeerde Bond. Wolters, aarzelend: "Dat klinkt meteen of we van de zwarte kousen zijn, maar wij noemen onszelf vrolijk orthodox, orthodox op z'n Amsterdams. De Bijbel staat centraal, maar iedereen is welkom. We moeten meer ballen hebben om de buurt bij de kerk te betrekken en ons niet schamen voor wie we zijn."

Als bewijs dat de kerk met zijn tijd meegaat, is bij de uitgang Noorderbier te koop, in drie soorten: een 'protestantse' IPA, Dubbel Hervormd en Bondse Witte. Wolters: "Wie God serieus neemt, gaat verrassend lichtvoetig door het leven."